

Sermo de operatione peruersi daemonis

Λόγος περι τῆς ἐνεργείας τοῦ μισοκάλου δαίμονος

Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἀκούσατε· πολλάκις γὰρ ὁ Ἐχθρὸς ὑποβάλλει τῷ ἀνθρώπῳ, λέγων· ἀκμὴν νεώτερος εἶ· ἀπόλαυε τῶν ἐπιθυμιῶν σου. Πόσους γὰρ δοκεῖς καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τρυφήσαντας, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν μὴ στερηθέντας; Καὶ σὺ νεώτερος εἶ· φάγε, πίε, εὐφραίνου τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ κόσμου τούτου· καὶ περὶ τὸ γῆρας σου μετανοεῖς· καί, τί θέλεις ἀπὸ τοιαύτης ἡλικίας κατατήκειν τὸ σῶμά σου; Εἶτα ἄρχεται τὸ γῆρας. Φέρει λέξεις ἐκ τῶν θείων Γραφῶν ὁ δόλιος, καὶ φησὶν· ὦ ἄνθρωπε, στενάξεις καὶ ἀμφισβητεῖς περὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ ποιεῖς αὐτὸν ἀνελεήμονα; Ἡ θεία Γραφή κηρύττει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐλεήμων ὑπάρχει καὶ φιλόανθρωπος. Τί γὰρ, οὐ γινώσκει ὅτι γέρον ἀσθενὴς εἶ καὶ ἀδύνατος; Οἶδεν ὅτι νηστεῦσαι οὐ δύνασαι, οὔτε ἀγρυπνήσαι, οὔτε χαμοκοιτῆσαι. 372 Οὐκ ἤκουσας αὐτοῦ ἐν Εὐαγγελίοις λέγοντος, ὅτι καὶ <οἱ> ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας αὐτῷ δουλεύοντες, καὶ οἱ ἀπὸ μέσης, καὶ οἱ γέροντες, ἴσον μισθὸν λαμβάνουσιν; Οὕτω γὰρ ἔφη ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, ὅτι καὶ οἱ εἰς τὴν πρώτην ὥραν ἐλθόντες, καὶ εἰς τὴν τρίτην, καὶ εἰς τὴν ἕκτην καὶ ἐνάτην καὶ ἐνδεκάτην, ἴσον μισθὸν ἔλαβον. Ἴδου καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ προεφήτευσεν λέγων· ἠλόγησε τοὺς μικροὺς μετὰ τῶν μεγάλων. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐρεῖ πρὸς τοὺς ἐπισταμένους τὴν Γραφήν, ἵνα μὴτε ἐν τῇ νεότητι, μὴτε ἐν τῷ γήρει, ἐάσῃ αὐτοὺς πενθήσαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. Πρὸς δὲ τοὺς ἀπλουστέρους, τὸ ζήφος τῆς ἀπογνώσεως παίων, ἐρεῖ· ὦ ἄνθρωπε, τί διαλογίζῃ; Τί πλανᾷς ἑαυτὸν λέγων, ὅτι ὁ Θεὸς τῶν μετανοούντων ἐστὶ; Ἐπόρνευσας, ἐμοίχευσας, ἐλήστευσας, ἐφόνευσας, ἔκλεψας, ἐψεύσω, ἐπιώρκησας. Ποία σοι σωτηρίας ἐλπίς; Ἀπόλωλας! Διόπερ ἀπόλαυε τῶν ἐπιθυμιῶν σου. Ἐκεῖνα ἀπόλεσας, κἂν τὰ παρόντα μὴ στερῆσαι. Ταῦτα μὲν τοῦ Διαβόλου τὰ ῥήματα, ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ ἐναντία· ἀπόλωλας, ἀλλὰ δύνασαι σωθῆναι· ἐπόρνευσας, ἀλλὰ δύνασαι σωφρονῆσαι. Τοῦ οὖν 373 Πέτρου εἰρηκότος· ποσάκις ἀφήσω τῷ ἀδελφῷ μου μετανοοῦντι, φησὶν ὁ Χριστός· ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ. Τοῦτο δὲ εἰπὼν, ἐσήμανε τὸ διηνεκὲς καὶ ἀόριστον. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπου ἐὰν φθασθῇ εἰς τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ κρίνεται· κἂν εἰς τὸ ἀγαθόν, κἂν εἰς τὸ κακόν. Μνήσθητι, ἀδελφέ, πῶς ἐσώθησαν οἱ ἀμαρτωλοί, καὶ μὴ ἀπογνῶς. Ἐνθυμήθητι τὸν μακάριον Μανασσῆν, τὴν πόρνην, τὸν τελώνην, τὸν ληστήν, τὸν ἄσωτον, καὶ φεύξῃ τὸ δέλεαρ. Ὅταν εἶπη σοι, ἀπόλαυε τῶν ἐπιθυμιῶν σου, εἶπε πρὸς αὐτόν, καὶ ποία ἄρα ὠφέλεια ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας τῶν ἡδονῶν ὑπάρχει, καὶ οὐχὶ μᾶλλον πῦρ αἰώνιον; Ὅταν δὲ μᾶλλον προσάγῃ σοι τὴν φιλοανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, λέγε πρὸς αὐτόν· κἀγὼ οἶδα ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ καὶ φιλόανθρωπος, ἀλλὰ καὶ δίκαιος κριτής· καὶ ἐπίσταμαι ὅτι σοῦ οὐκ ἐφείσατο, οὔτε τῶν μετὰ σὲ ἀπωσθέντων, ἀλλὰ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ κατεδίκησε. Καὶ ἐὰν εἶπη, ἐγὼ ἀσώματός εἰμι καὶ οὐ περίκειμαι ἀσθένειαν, διὰ τοῦτο οὐκ ἐφείσατό μου· ἀλλὰ σοῦ φείσεται, εἶπε πρὸς αὐτόν, πῶς τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ οὐκ ἐφείσατο, οὔτε τὴν Εὐᾶν, οὔτε τὸν Κάϊν, οὔτε τοὺς ἐν τῷ κατακλυσμῷ, οὔτε τοὺς Σοδομίτας, καὶ 374 οὔτε τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ; Καὶ εἰ τοῦ ἰδίου μαθητοῦ οὐκ ἐφείσατο, πῶς ἐμοῦ φείσεται; Ἀπόστα πόρρω ἀπ' ἐμοῦ, δραπέτα τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ ἑαυτὸν σφράγισον· καὶ φεύξεται ἀπὸ σοῦ. Ἀδελφοί μου, μὴ πεισθῶμεν τῷ Ἐχθρῷ τῷ κακῶς συμβουλευόντι εἰς τὸ ἀπολέσαι ἡμᾶς, ἀλλὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἔστι κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις ὑπὲρ ἔργου, ὑπὲρ λόγου, ὑπὲρ ἐνθυμήματος, ὑπὲρ κινήματος, ὑπὲρ ἐννοίας. Ταῦτα πάντα εἰδότες ἑαυτοὺς ἀσφαλίσωμεθα, ἵνα, τοὺς ἐξεναντίας μηδὲν ἔχοντας λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς φοβερᾶς κρίσεως, εὕρωμεν ἄνεσιν μετὰ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον· καὶ σὺν πᾶσι τούτοις ἐργασώμεθα τὸ

ἀγαθόν· διότι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστὶ· καθὼς καὶ τὰ ἔργα ἄνευ πίστεως. Ἄδύνατον γὰρ ἐστὶ τινὰ σπαταλῶντα εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, κατὰ τὴν αὐτόλεκτον φωνὴν τοῦ Εὐαγγελίου· βλέπετε μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ. Τοιγαροῦν χρὴ πᾶσαν ὥραν ἐτοιμοὺς εἶναι ἡμᾶς, μήπως ἑξαίφνης κληθέντες εὐρεθῶμεν ἀνέτοιμοι, καὶ στυγνάσουσιν ἐφ' ἡμῖν οἱ σταλέντες πρὸς ἡμᾶς 375 ἅγιοι Ἄγγελοι, ἀνακαγχάσουσι δὲ οἱ πονηροὶ δαίμονες· μὴ εὐρεθῶμεν τῇ κλήσει μὲν Χριστιανοί, τῷ δὲ τρόπῳ Ἕλληνες· Χριστιανισμὸς γὰρ ἐστὶ μίμημα Χριστοῦ κατὰ τὸ δυνατόν. Ἐὰν γὰρ θαρρήσωμεν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι καὶ ἀμελήσωμεν τῶν λοιπῶν ἐντολῶν, γεγόναμεν ἄπιστοι. Χριστὸς οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει, ἐπιμένοντας τῇ κακίᾳ καὶ ἁμαρτίᾳ· ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λαλοῦντος ἐν τῷ ἁγίῳ Εὐαγγελίῳ ὅτι οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἴδτε πῶς εὐηρέστησαν οἱ Ἅγιοι τῷ Θεῷ; Οὐ ῥέγγοντες καὶ ἀναπεπτωκότες, ἀλλ' ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. Διό, ἀγαπητοὶ καὶ φιλόχριστοι, καὶ ἡμεῖς ἀγωνισώμεθα ἕκαστος κατὰ δύναμιν, μὴ παντελῶς εὐρεθῶμεν ἄκαρποι, καὶ διαδέξεται ἡμᾶς ἡ αἰώνιος κόλασις. Ὡσπερ οὖν τὸ ἁμαρτάνειν ἐν ἡμῖν ἐστὶ, τοῦ Θεοῦ παραχωροῦντος διὰ τὸ αὐτεξούσιον, οὕτω καὶ τὸ δικαιοπραγεῖν 376 ἐν ἡμῖν ὑπάρχει, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος διὰ τὴν πρόθεσιν. Οὐκοῦν ποθήσωμεν τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν· δι' αὐτῆς γὰρ συμβασιλεύσομεν. Φύγωμεν δὲ τῆς πλατείας καὶ εὐρυχώρου ὁδοῦ τὰ βαδίσματα, ἥτις πρόξενος γίνεται ἡμῖν τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθὸν ἐξ ὅλης τῆς διανοίας· νεκρώσωμεν τὸ φρόνημα τῆς σαρκός, ἵνα μὴ εὐρεθῶμεν ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ· Παῦλος, ὁ μέγας ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, ταῦτα εἶρηκεν. Ἐλεηθῶμεν. Δώσομεν ἄρτον, καὶ λάβωμεν τὸν οὐρανόν· δώσομεν ὄβολόν, καὶ οἰκήσομεν παράδεισον· δώσομεν ἱμάτιον, καὶ κληρονομήσομεν τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν· δώσομεν ὀλίγα, ἵνα λάβωμεν πολλὰ· δώσομεν προαίρεσιν, καὶ τὸ πᾶν ἀνύσομεν· δώσομεν προθυμίαν, καὶ ληψόμεθα ἰσχύιν. [Φησὶ γὰρ ὁ Νυσσαέων Γρηγόριος· μόνον ἀρετὴ καμάτῳ τρέφει τὴν δύναμιν, μὴ ἐνδοῦσα τὸν τόνον, ἀλλ' ἐπαύξουσα.] Δακρῦσωμεν ἐνταῦθα, φιλόχριστοι ἀδελφοί, ἵνα σβέσωμεν τὴν ἀτελεύτητον φλόγα. Οἱ γὰρ ὧδε χαριεντιζόμενοι, ἐκεῖ καταδικασθήσονται· οἱ ὧδε κλαίοντες, ἐκεῖ γελάσουσιν· οἱ ὧδε ὀνειδιζόμενοι, ἐκεῖ μακαρισθήσονται· οἱ ὧδε πεινῶντες, ἐκεῖ χορτασθήσονται· οἱ ὧδε διψῶντες, ἐκεῖ κορεσθήσονται. Νήψωμεν, γρηγορήσωμεν ὅσῃν δύναμιν. Μὴ ἐκκακήσωμεν κρούοντες καὶ παρακαλοῦντες, καὶ πάντως ἀνοίξει Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Αὐτῷ ἡ δόξα πρέπει, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.